

SPIONS

Hatvankilencedik rész

Paradigmaváltás, Marshall McLuhan, Titus, Céline sírja, a képek kora, kudarcba fulladt orgia, Wittgenstein biszexualitása

„Religion is for people who fear hell,
spirituality is for those who have been there.”

DAVID BOWIE

„Csatateren nem találsz ateistát”, mondta többször kollaborátorainak a 69. születésnapján megjelent utolsó albuma, a *Blackstar* felvételei közben halálára készülő David Bowie. „A zeneszerzés olyan, mint Isten keresése. Erőfeszítések az említhetetlen, kimondhatatlan, láthatatlan visszakeresésére, nem létező hangjegyek és zenei információk keresése.” Bár a rock'n'roll – a művészetekhez hasonlóan – a tömegek számára már régen elveszítette vallási funkcióját, művelőinek – ha legtöbbszörben nem is tudatosulva – megmaradt imának, titkok, csodák, a teremtés öröme, az emberin túli dimenziók felfedezésének, vagyis alapvetően spirituális tevékenységnek. Bowie a szigorú formai szabályok közé zárt popzenét – az „olcsó zenét”, Noël Coward megfogalmazásában – ötvözte a „magas” művészet végtelen lehetőségeivel, miközben ő maga a világ változásaira hangolt szocio-történelmi antennává vált. Egész életében szenvedélyesen olvasott. A könyvek fontosabbak voltak számára, mint az étel. Értette, amit olvasott, felfogta a szavak, mondatok jelentését, befogadta és képes volt továbbépíteni rég halott gondolkodók gondolatait. Egyszerre volt korának terméke és látnok, képessé vált érzékelni és megmutatni az elkövetkezendőket. Egyaránt élt a szavakban és a szavakon túlit elmondani képes képekben és zenében.

A poklok poklát oly sokszor megjárt, állandó jelleggel a nemzetek alatti underground sötét, nyirkos tárnáiba telepített Bowie-leszármazott, a SPIONS spiritualitása esszenciálisan nyelvi alapú: mi nem csak hiszszük, hanem tudjuk is, hogy a Mennysorság az egyenlők kommunikációja. Beszélgetés, eszmecsere, konverzáció, hívd bárminek, szavakról van szó.

□

„Egy kép többet mond, mint ezer szó”, ismételteti eszelősen, aki – bár ismeri –, nem érti a szavakat. Fogalma sincs, melyik mit jelent. Fejében – Kópf – nem állnak össze ideákat utaztató mondatokká a szavak. A beszédet

zúgásként, kattogásként, nyikorgásként, csikorgásként érzékeli. A leírt szöveg vizuális élményként raktározódik, ha raktározódik egyáltalán memóriacellái hálózatának rejtekében. A „fa” szót tudata nem kapcsolja össze képpel. Fát csak képen ismer fel. A fogalmi gondolkodás (*conceptual thinking*) képességének hiánya az *absztrakcióra* – elvonatkoztatásra – képtelenséggel társul.

A dolgokat, tárgyakat, személyeket szavak nevezik meg. „Kezdetben vala a szó.” TEREMTÉS = MEGNEVEZÉS. A megnevezést követően az egyes dolgok, tárgyak, személyek, események tulajdonságainak és viszonyrendszerének elemzése szüli a fogalmakat. FOGALOM = ÁLLÍTÁS. A tudomány már évszázadokkal a klasszikus fogalomelméletet megalkotó Arisztotelész előtt elkezdte keresni a fogalom – minden, ami állítás – mibenlétének értelmezését, de az eltelt évezredek kiváló elméinek (Descartes, Locke, Hume, Leibniz, majd Frege, Russell, Wittgenstein, Hilary Putnam, Jerry Fodor és még sokan mások) fáradtságos munkája mindaddig nem hozott eredményt. Könyvtárnyi tanulmány, vitairat, könyv íródott a témában. Egyetemi fakultásokat, konferenciákat szenteltek neki. Temérdek közpénz és magánadomány segítette a tudósok munkáját. Mindezek ellenére még mindig ott tartunk, mint az Arisztotelésznél régebbi, a kecskepásztori létből alig kiemelkedett görögök: fogalmunk sincs a fogalmakról.

A kanadai médiakutató, Marshall McLuhan¹ nem a fogalmak fogalmának meghatározására fókuszált. Már az 1950-as években észrevette a fogalmi gondolkodás képességének egyre gyorsuló ütemű, egyre nagyobb embertömegeket érintő eltűnését az emberi létélményből. Arra a következtetésre jutott, hogy ez devolúciós tünet, amely a törzsi társadalom – globális falu (*Global Village*) – visszatérését, a világméretű primitívizálódást, elsilányosodást jelzi. „Majmok slusszkulccsal”, summázta véleményét. „Majmok okostelefonokkal”, ma már így mondhatnánk. Primitív emberek milliárdjainak diktatúrájában kényszerülünk az életnagyságnál nagyságrendekkel kisebb életeteket élni. Az ő rossz ízlésükhöz, betarthatatlan törvényeikhez, ostoba szabályaikhoz, fojtogató dimenziótlanságukhoz vagyunk kénytelenek alkalmazkodni. El kell viselnünk mocskos, bűzös, zajos közelségüket.

¹ Herbert Marshall McLuhan (1911–1980)

A primitív ember nem szavakkal, fogalmakkal, ideákkal, koncepciókkal, absztrakciókkal, hanem képekben és érzetekben gondolkodik. Agyában a bunkójával agyoncsapott leguán (*iguána*) képe egyedül a nyárson süített gyík illatával és ízével társul. Agyműködését nem a tudásvágy, hanem az éhség ösztöne irányítja. Nem érdeklik a leguánlét titkai, az állatfaj kialakulása, törzsfajlódása, a vele való szellemi kapcsolatfelvétel szükségessége és lehetőségei. Mozgott, már nem mozog és ehető – csupán ennyi érdekli a válára vetett vagy övébe tűzött gyíktetemmel kapcsolatban. Nincs szövegértése. Nem megért, hanem jól-rosszul megérez (érzékenysége, ösztönéletének komplexitása nem éri el a majmokét). Nincsenek szellemi igényei, nem is vágyik rájuk. A szellem embereit marginalizálja, kigúnyolja, kiröhögi, igyekszik ellehetetleníteni, kipusztítani őket.

A magasrendű gondolkodás alapfeltétele az absztrakcióra – az ideák tárgyatlanítására – való képesség. Az isteni mivoltát önként, örömmel eldobó, visszaprimitívizálódott ember nem tud absztrahálni. A szavak – talán a hangutánzó kivételével – absztrakciók. Jelentésük, viszonyrendszerük megértésére csak az önmagával szemben igényes ember képes, a többi, a lázasan pörgő, izgága, agresszív többség nem. Nincs rá szüksége, élete, létigénye nem több, mint az evés, ivás, szaporodás, a gyűlölködés lehetőségei, valamint a látványosságok (*spectaculum*).

Marshall McLuhan első könyve, az 1951-ben publikált *The Mechanical Bride: Folklore of Industrial Man*² (A mechanikus menyasszony: az ipari ember néprajza) a populáris kultúra területének úttörő vizsgálata. A könyv címe – *The Mechanical Bride* – az ideák művészeti szerepének alapvető fontosságát felfedező és propagáló Marcel Duchamp³ egyik művére⁴ utal. Ahogy a szerző 1962-es könyve, a *The Gutenberg Galaxy*⁵ ez a mű is bármilyen sorrendben olvasható (mozaikrendszer) rövid esszék sorozata. Mindegyik tanulmány újságban, magazinban megjelent cikkel, vagy hirdetéssel kezdődik, amelyeket aztán McLuhan

² Marshall McLuhan: *The Mechanical Bride: Folklore of Industrial Man* (New York, Vanguard Press, 1951)
³ Henri-Robert-Marcel Duchamp (1887–1968)
⁴ Az 1926-ban született, *The Large Glass* (A nagy üveg) címen is ismert rajz/szobor hibrid, *The Bride Stripped Bare By Her Bachelors* (Az agglégényei által meztelenre vetkőztetett menyasszony) gépmenyasszony által működtetett képzeletbeli gyár víziója.
⁵ Marshall McLuhan: *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man* (Canada, University of Toronto Press, 1962)

analizál. A Carl Jung⁶ és Wilhelm Reich⁷ pszichológiai kutatásaira támaszkodó analízis esztétikai vonatkozásokra, a képek, szövegek szimbolizmusára és az őket megalkotó vállalati entitásokhoz való kapcsolódásukra, valamint a tágabb társadalomra – célközönség – gyakorolt hatásukra egyaránt kiterjed. McLuhan ebben a televíziózás hajnalán írt könyvben hívja fel először a figyelmet a képek növekvő, a szövegtartalom csökkenő fontosságára a média-kommunikációban.

A *Gutenberg galaxis* az orális- és nyomtatott kultúrával, a kultúrával általánosságban és média-gazdaságtannal foglalkozik. Hogyan hat a kommunikáció technológiája (alfabetikus írás, a nyomtatás és az elektronikus média) a megismerés szerveződésére, amely alapvetően befolyásolja a társadalom organizációját. Felfedi a paradoxont: éppen a szövegek hozzáféréseinek megkönnyítésére a 15. században létrejött nyomdászat, a könnyű, gyors sokszorosítás lehetősége hozta el a képek dominanciáját a szöveges tartalmak felett. A nem absztrakt képek befogadása könnyebb, mint a többségükben absztrakt, leírásuk által az érzékszervektől még távolabbra került szavak értelmezése.

Az 1960-as évek elején McLuhan arra a konklúzióra jutott, hogy a nyomtatott kultúrát hamarosan obskurussá teszi az „elektronikus egymásrautaltság”, az írás kialakulása előtti *aurális/orális* kultúra újraelakulása. Az emberiség az individualizmus fragmentációja következtében törzsi alapú, kollektív entitássá degradálódik. „Ahelyett, hogy felépülne az új, az elpusztítottnál sokkal nagyobb, gazdagabb Alexandriai Könyvtár, a világ számítógéppé válik, elektronikus aggyá, mint valami gyermek tudományos-fantasztikus vízióban. És ahogy az érzékszerveink kívülre kerülnek, a Nagy Testvér belénk költözik.⁸ Így, ha nem vagyunk e dinamika tudatában, egyszerre visszakerülünk a terror pánik fázisába, pontosan beillesztődünk a törzsi dobok, totális egymásrautaltság és kényszerű együttélés kicsiny, fojtogatóan szűk világába. (...) A terror, az állandó rettegés minden orális társadalom normális állapota, mert ezekben minden

⁶ Carl Gustav Jung (1875–1961)

⁷ Wilhelm Reich (1897–1957)

⁸ „A rendszerváltás után az emberek átvették a korábbi cenzorok szerepét.” (Halász Péter)

Najmányi László

Timeship ORGON – Marshall McLuhan Shrine, 2017
digitális kollázs a művész archívumából

Najmányi László
Timeship ORGON – Wilhelm Reich Shine oi, 2017, digitális kollázs a művész archívumából

mindenre folyamatos hatással van. (...) A nyugati világ hosszú küzdelme az érzékenység, gondolatok és tiszta érzelmek visszaállítására érdekében nem készített fel bennünket jobban a kialakuló egység törzsi következményeire, mint amennyire fel tudtunk készülni a nyomtatási kultúra hatására bekövetkezett pszichés fragmentációra.⁹

Marshall McLuhan legismertebb könyvének – *Understanding Media: The Extensions of Man*¹⁰ (A média megértése: Az ember kiterjesztései) köszönhetjük a megállapítást: „*The medium is the message*” (A közvetítő az üzenet). Nem az a közlés, amit a tévében látunk, hanem az, hogy tévét nézünk – maga a tévé. Hasonlóképpen: korunk művésze a kurátor, alapvető funkcióját tekintve a közvetítő, a „middle man”. Ő saját kifejezőeszközeiként használja a tartalomszolgáltatókká leminősített művészeket. Övé a hatalom, a koncepció, az alap-idea, ő közöl, a művek az ő közlését illusztrálják. Csak olyan művek megmutatását engedélyezi, amelyek az ő – általában közhelyes, redundáns – mondandóját szolgálják. A kortárs művészet torzszülöttje a tematikus kiállítás. Jellemző módon a kiállító művészek a magát kulturális paradicsomként látó és hirdető Magyarországon ritkán kapnak honoráriumot, míg a kurátorok szinte mindig. A társadalom nem az alkotó művészek, hanem a műveik bemutatását engedélyező cenzor, a kurátor munkáját becsüli meg.

□

A szellemi paradigmaváltás – a fogalmi gondolkodásról a képi és érzeti „gondolkodásra” való áttérés – teljességében az 1970-es évek végén, a SPIONS Párizsba érkezése és ottani, nagyrészt titokban végzett működése idején, a kimúló modernizmus végvonaglásakor történt meg, akkor, amikor a művészet elvesztette aktualitását és a punk gyorsan öregedni kezdett, anélkül, hogy törődött volna a hogyannal. A szemléletbeli,

9 Gutenberg Galaxy p. 32. – NL nyersfordítása
10 Marshall McLuhan: *Understanding Media: The Extensions of Man* (Canada, McGraw-Hill, 1964)

szellemtörténeti változást aktív, a popzene ingoványos területére vezényelt kémként végzett alkotói gyakorlatomban közvetlenül volt alkalmam megtapasztalni. Párizsi kapcsolataim, ahogy elméjükben a pontos kifejezés előfeltételét jelentő, a kétoldalú kommunikáció lehetőségét adó fogalmi gondolkodást a képekben és homályos, kavargó érzetekben, „feelingekben” történő, gondolkodásnak biztosan nem nevezhető ízé váltotta fel, sorra lefagytak. Egyre kevesebb helyivel tudtam eszmét, információt, véleményt cserélni. Számukra bezárult a külvilág. Már nem szerettek játszani. Nem maradtak jövőterveik. Ami a fogalmi gondolkodás hosszú spirituális evolúció során kiérdemelt helyére települt, nem szellemi, hanem esszenciálisan testi, roppant magányos életélményt ad. „Már senkivel sem lehet beszélgetni”, mondta az alkalomhoz illően katolikus abbénak öltözött Titus,¹¹ párizsi kalauzum. Párizs északnyugati, belső külvárosai egyike, Bas Meudon (Département Hauts-de-Seine) apró temetőjében, az 1961. július 1-jén¹² más dimenziórendszerbe költözött nagy punk író, közös szellemi rokonunk, Louis Ferdinand Céline¹³ sírját keresve sétáltunk. A temetőbe Céline 1968. május 23-án, csütörtök éjszakáján leégett háza¹⁴ emléktől érkezünk.

- 11 Őt, Párizs csúfondáros, őspunk krampuszát a SPIONS-eposz korábbi fejezeteiben mutattam be fontosságának megfelelő részletességgel.
- 12 Ugyanezen a napon született az 1997-ben, máig tisztázatlan körülmények között, párizsi autóbalesetben meghalt Diána walesi hercegné (sz. Lady Diana Frances Spencer, „Lady Di”).
- 13 „*First of all read Céline; the greatest writer of 2,000 years*” – Charles Bukowski (Forrás: Bukowski, Charles: *Notes of a Dirty Old Man*. San Francisco, City Light Books 1969. p. 69.)
- 14 A tűz elpusztította Céline kéziratait, bútorait, mementóit. Toto, az író diktafonként használt, az épületen kívül elhelyezett madárházban, nyugdíjas éveit a lehetőségekhez képest élvezve pihenő idős papagája élte túl a lángokat. Titus szerette volna megszerezni a madarat, mert azt remélte, hogy az emlékszik olyan Céline-szövegekre, amelyek nem jelentek, nem jelenhettek meg nyomtatásban. A szomszédokat kérdezve és az önkormányzat archívumában kutatva nem sikerült kiderítenünk, hogy hová, kihez került Toto. Csak egy halvány, nagy valószínűséggel a semmibe vezető nyomon kereshetjük tovább. Mademoiselle Brossier, a Céline egykori otthonához közeli pékség tulajdonosnője szerint Totót egy magát szenegáli üzletbernek mondó, fekete kámszát viselő, rekedt hangú férfi adoptálta és vitte magával hazájába. Titus szenegáli utazást fontolgatott, hogy megtalálja és ellopja a nagy tudású beszélőpapagájt.

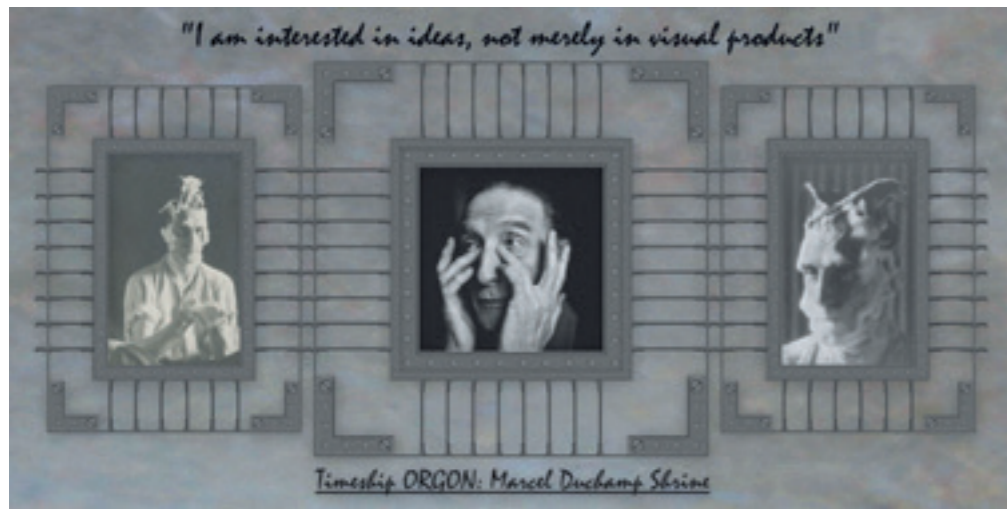
Titus, a szellemes társalgás rettentően francia művészetének utánozhatatlan mestere partnerek nélkül maradt. Párizsban már csak a SPIONS frontemberével és velem tud beszélgetni, mondta. „Beleszívták magukat a saját merdájukbe.” Titus a nagy társalkodók mára csaknem kihalt elitjéhez tartozik. Azokhoz, akik nemcsak lenyűgöző erővel monologizálnak (ilyen volt például a 11 évvel ezelőtt, 2006 márciusában, New Yorkban elhunyt világhírű színházművész, „Az ember, aki színház volt”, Halász Péter¹⁵), hanem igénylik a kétoldalú kommunikációt. Szenvedélyes, csillogó humorú vitatkozók. Szellemi pengeváltás a kölcsönös és öntisztelet jegyében. Először az tűnt fel, hogy nem értik a szavait. A saját mondanivalójuk is fogyott. A találkozások közhelyek felesleges, egyre rövidülő, örömet senkinek sem okozó cseréjévé váltak. „Hogy vagy? Remekül.” A fogalmi gondolkodás megszűnésével leállt a szövegértelmezés. Az emberek egyre kevésbé értették egymást, de ez keveseket zavart. Az 1960-70-es évek szellemi sztárjai – a rock'n'roll, a képzőművészeti- és filmipar

15 <http://www.freewebs.com/wordcitizenio/virtual-funeral.htm>

csillagai mellett, hozzájuk hasonló társadalmi megbecsülést élvezve – az írók, filozófusok voltak. Könyveket olvastunk, könyvekről beszélgettünk. Az 1970-es évek végére az írók, filozófusok a többi alkotóval együtt tartalomszolgáltatókká váltak, ami nagyjából ugyanazt a társadalmi státuszt jelenti, mint a kereskedőké. Ma már ritkán találunk olyanra, aki képes végigolvasni egy könyvet. A legtöbben egy oldalnyi szövegnél többet már csak pénzért tudnak befogadni, de még jól megfizetve sem értik a leírt mondatok többségét, azok összefüggéseiről még sejtéseik sincsenek. Az írás kialakulása előtti evolúciós múltba masíroztunk vissza. Ilyen körülmények között az írásnak – a közlésnek egyáltalán – már csak jelentések formájában látom értelmét. Megfigyelem, hogy mi történik körülöttem, ki mit tesz vagy nem tesz, milyen változások és változatlanosságok tapasztalhatók, aztán leülök a géphez és jelentek a megfigyeltekről. Korábban tudtam, ma már nem tudom, hogy kinek jelentek. Nem szükséges ismernem jelentéseim címzettjét. A jelentés írásának aktusában, a megfigyelésben, adatrögzítésben ugyanis az objektivitás elvének kell érvényesülnie. Bárkinek jelentek, ugyanazt kell közölnöm. Az író (költő, művész) és a jelentéseket gyártó kém között annyi az extatikus különbség, hogy az utóbbi nem saját magát kommunikálja, hanem környezetéről tudósít távolságtartóan, kellő tárgyilagossággal. Véleményezhet ugyan, de semmiképpen sem érzelmi alapon. Kevés író, művész kedveli a pontosságot, közülük jó néhányan egyenesen irtóznak tőle. A ködösítés, homályosság fokozza komfortérzetüket, és közönségük is vonzódik a ködhöz, homályhoz, így is, úgy is dekódolható sejtésekhez. A kémjelentések nem tartalmazhatnak reszlit, reziduumot. Bár a kémkedés a művészethez hasonlóan játék – megkockáztatom, hogy a legmagasabb rendű játéknak nevezzem –, a kém, az írókkal, költőkkel, művészekkel ellentétben nem locsoghat, fecseghet. Nem játszhat önfeledten üzenete közvetítőjével, munkaeszkö-

Najmányi László
Timeship ORGON – Salvador Dalí Shrine oi, 2017, digitális kollázs a művész archívumából

Najmányi László
Timeship ORGON – Marcel Duchamp Shrine, 2017, digitális kollázs a művész archívumából

zével, a nyelvvel. Az író, költő, művész a személyes dicsőség energiájából él, rendkívül fontos számára az ismertség, az elismerés. A kém igyekszik ismeretlen, láthatatlan maradni.

A kémek nagy korszaka az 1970-es évek eleje volt a populáris zene frontjain. Minden éber rocker programjának, személyiségének, mítoszának, orientációjának megfelelő kódnevet keresett magának. A rockzene kém-korszakának végét egyértelműen jelezte, hogy a Sex Pistols felbomlása után, 1978-ban Johnny Rottenből John Lydon lett.

□

Titus hozzám hasonlóan nagy tisztelője volt – gondolom, még mindig az – Wilhelm Reich munkásságának. 1954 márciusában az amerikai Maine állam bírósága találmánya, a szerinte a rák minden fajtáját gyógyító *orgon akkumulátor* államok közötti tiltott szállítása vádjával a világhírű pszichoterapeutát két évi börtönre ítélte. A bíró elrendelte a berendezés valamennyi példányának, valamint Wilhelm Reich kutatási naplóinak,

Najmányi László
Timeship ORGON – Ludwig Wittgenstein Shrine, 2017, digitális kollázs a művész archívumából

kéziratainak, könyveinek megsemmisítését. A tudós birtokára – Orgonon – vezényelt két FDA¹⁶ ügynök felügyelte a pusztítás első fázisát, ahogy Reich barátai, és fia, Peter fejszéssel darabolták fel a betiltott gyógyászati eszköz megmaradt példányait. Reich amerikai zászlót tűzött a roncsalom tetejére. Néhány hónappal később a pszichiáter 6 tonna összsúlyú tudományos archívumát, kutatási naplóit, kéziratait, könyveinek – köztük a korszakalkotó *The Sexual Revolution*, *Character Analysis* és *The Mass Psychology of Fascism* – 251 példányát a New York-i Gansevoort szemétegetőben égették el a szerző költségén, munkatársainak kötelező közreműködésével. Ez volt az Egyesült Államok addigi történetének egyik legbrutálisabb cenzúrázása. Reich 1957. március 12-én kezdte meg börtönbüntetését. 1957. november 3-án meghalt a lewisburgi Szövetségi Börtön cellájában. Üldöztetését az addig monopolhelyzetet, óriási jövedelmelet élvező freudiánus pszichiáterek maffiája kezdeményezte. A lélekűvár-konspirációt Sigmund Freud Wilhelm Reich örömelet, szexuális felszabadítást hirdető nézeteitől rettegő, szorongásos, nemi ösztöneit apja tanácsára elfojtó, a szakmában nagy befolyással rendelkező, ugyancsak pszichiáter lánya, Anna Freud irányította. Reich egykor betiltott pszichoterápiái módszerei ma már teljesen elfogadottak és átütő sikerrel alkalmaztatnak az amerikai lélekgyógyászatban, reklámparban és politikai kampányok során.

„Az a baj velük”, mondta a fogalmi gondolkodás képességét, s vele a társalgás művészetét elveszített, kommunikációképtelen párizsi szellemi elite utalva Titus, „hogy nem basznak eleget. Vagy ha basznak is, nem jól. Ezért nincs mondanivalójuk, és ez a magyarázata az egyre jobban felerősödő agresszivitásnak. Amikor májusban Dalí a Francia Akadémia tagja lett, ő, és barátnője, Amanda Lear orgiát rendeztek a Hôtel du Louvre-ban. Korábban is rendeztek ilyen eseményeket, de ez nem úgy végződött, mint ahogy kellett volna.”

Céline sírja közelében leültünk egy padra. Titus, miközben elmesélte az orgia történetét,¹⁷ ezüsfogantyús – szerintem Monsieur

¹⁶ A – többek között – a gyógyászati termékek feletti ellenőrzést gyakorló szövetségi hatóság, *Food and Drugs Administration*.

¹⁷ Bár valamilyen okból – az okot már elfelejtettem – erre nem tértem ki a SPIONS-eposz korábbi fejeze-

Bizot-tól, az *Actuel* magazin tulajdonos-főszerkesztőjétől¹⁸ elcsent – sétapálcájával arabeszket rajzolt a porba. „A bíborszegélyes arany palástba öltözött Dalí és a magas gallérú, fekete selyemköpönyөгet viselő Amanda Lear vörös bársonnyal bevont emelvényeken álló arany trónusokon ülve fogadták a vendégeket. Ezüst páncélt viselő néger szolgák legyezték őket strucctollas legyezőkkel. Lábuknál fekete párdúc játszott aranylemezekkel és drágakövekkel ékesített emberi koponyával. A falakon rokkó festmények, Watteau, Boucher, Borromini, Élisabeth-Louise Vigée-Le Brun, Jean-Baptiste-Siméon Chardin, Jean François de Troy, Fragonard és Guarini művei. Arany gyertyatartókban fekete és vörös gyertyák. A vörös bársonyhuzaatú, aranyozott, késői barokk stílusú szófákon Párizs elitje hevert. Pezsgő, abszint és más tudatmódosító szerek. Harsonaszó, vacsora. Arany evőeszközök, kelyhek, tányérok. Előétel: aranyporral bevont tuskájú, élő tengeri sünök. A legpensebb afrodisziákumok egyike. Második fogás: arany csészékben az afrikai Mali fővárosáról elnevezett 'bamako' leves, amellyel felesége, Gala lepte meg először Dalít, a Mester 40. születésnapján.¹⁹ Afrodisziákum. Harmadik fogás: csokoládészósszal tálalt homár. Desszertek. A fogások között a pincérek spanyol borokkal, a szolgák szegfűszeggel és fahéjjal illatosított hasissal töltött marokkói vízpipákkal kínálták a vendégeket. Nem használok drogokat, mert drágák. Inkább lopok és provokálok. Konyak, arany szelencékből válogatott szivarok. A karzaton ülő, torréador-kosztümökbe öltözött zenekar tüzes spanyol zenére váltott. A ceremóniamester, Enrique Sabater, Dalí asszisztense lépett a pódiumra. A Mester arra kéri kedves vendégeit, hogy kezdjenek el közöszlenni, mert a szexuális aktusok látványa és illata mindennél jobban inspirálják kozmikus művészetét.

teiben, 1978 nyarán a SPIONS is meghívást kapott Dalí és Amanda Lear ugyancsak a Hôtel du Louvre-ban megrendezett hasonló eseményére, így könnyű volt vizualizálnom a Titus által elmesélteteket. Meglepett, hogy az egy évvel későbbi fogadáson is ugyanazokat az ételeket szolgálták fel, mint a korábban. Úgy látszik, hogy a konyhaművészet területén a Mester nem ragaszkodott a rá oly jellemző meglepetésekhez.

¹⁸ Róla, a SPIONS egyik első pártfogójáról többször írtam a SPIONS-eposz korábbi fejezeteiben.

¹⁹ A születésnap ünnepséget 1944. május 11-én, a New York-i Knoedler galériában rendezték. A 165 éve működő, nagymúltú galériát 2011 novemberében végleg bezárták (NL megjegyzése).

Najmányi László
Timeship ORGON – Titus Shrine 01, 2017, digitális kollázs a művész archívumából

A korábbi, hasonló Dalí-rendezvényeken gyorsan levetkőzött mindenki és szorgalmasan kopuláltak reggelig. Most egyedül Edwige²⁰ és én kezdtünk hozzá, illetve talán Rémy Kolpa,²¹ a Libération újságírója is, de lehet, hogy csak maszturbált. A szalon másik végében volt Dorothée Selz,²² a cukorszobrász nő társaságában, de Dorothée lesbikus, szerintem Kolpa is meleg. Mindenesetre nem tudtam pontosan kivenni, hogy mit műveltek. A lényeg az, hogy rajtunk kívül senki sem vetkőzött le, csak álldogáltak zavartan nevetgélve, aztán sorra kislisszoltak a szalonból. Dalí dührohamot kapott, letépte Amanda Lear parókáját és megtaposta, majd párducukat maguk mögött vonszolva kiviharzottak a szalonból. Ráadásul kifelé menet a szolgák megtalálták zsákomban a vízpipát, a kanalakat és a két gyertyatartót. Szóval már orgiák sincsenek”, mondta jellegzetes, nyekergő fahangján Titus.

Még egy utolsó pillantást vettem Céline szerény sírkövére,²³ amelyen NDK gyártmányú, kék töltőtollamat hagytam, tisztelem jeléül. Aztán elindultunk a buszmegálló felé, hogy visszatérjünk Párizs belvárosába. Titus megáldotta a buszra várakozókat. Azon kevés ismerőseim közé tartozott, aki nemcsak idézni tudta Wittgensteint²⁴ – „Wovon man nicht sprechen kann, darüber muß man schweigen”²⁵ – hanem olvasta is műveit. A buszon a szaporodni világlélménye miatt nem hajlandó filozófus biszexualitásáról beszélgettünk.

Folytatása következik

²⁰ A punk királynőjét a SPIONS-eposz hatvannegyedik, *Rokonlelkek, multimédia, spiclik és kémek* című fejezetében mutattam be.

²¹ A SPIONS-t a párizsi punk-szcénával megismertető újságíró többször említettem a korábbi fejezetekben

²² 1978 nyarán, ahogy erről a SPIONS-eposz harminchatodik, *Házkuti, Eat Art, cukor macskaszőrrel és sós hering* című fejezetében részletesen beszámoltam, néhány hétfő Dorothée Selz vendége voltam.

²³ A német megszállás előtt és alatt vadul antiszemita pamfleteket publikáló, a náciikkal való kollaborációért bebörtönözött Céline-nek a sírkövén hagyott kövek tanúbizonysága szerint sok zsidó származású rajongója volt, ami egyrészt írásai kétségtelen zsenialitásával, másrészt azzal magyarázható, hogy a megszállás idején az orvos-író éjszakánként sebesült partizánokat gyógyított.

²⁴ Ludwig Josef Johann Wittgenstein (1889–1951)

²⁵ „Amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell” (Ludwig Wittgenstein: *Tractatus Logico-Philosophicus* – Austria, Annalen der Naturphilosophie, 1921 / *Logikai-filozófiai értekezés*, fordította Márkus György, Akadémiai Kiadó, 1962).